

Rolnummer 2013
Arrest nr. 156/2001 van 4 december 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 73 van de faillissementswet van 8 augustus 1997, gesteld door de Rechtbank van Koophandel te Charleroi.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, de rechters L. François, P. Martens, E. De Groot en J.-P. Snappe, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, emeritus voorzitter H. Boel, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag*

Bij vonnis van 27 juni 2000 in zake de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (R.S.Z.) tegen M.G. en W.I., waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 12 juli 2000, heeft de Rechtbank van Koophandel te Charleroi de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Is artikel 73 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 niet strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre die bepaling een summierere sluitingsprocedure invoert waarbij de rechtbank de sluiting van het faillissement kan uitspreken en over de verschoonbaarheid van de gefailleerde uitspraak kan doen zonder dat een vergadering van schuldeisers wordt gehouden met het oog op het overleggen van de rekeningen door de curator en het uitbrengen van een advies over de verschoonbaarheid van de gefailleerde, terwijl de gewone procedure tot sluiting van het faillissement waarin de artikelen 79 en 80 van de wet van 8 augustus 1997 voorzien, te dien einde een dergelijke vergadering organiseert ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Bij vonnis van 23 oktober 1989 heeft de Rechtbank van Koophandel te Charleroi W.I. failliet verklaard en Mr. M.G. aangewezen als curator. Bij vonnis van 8 februari 2000 heeft zij, wegens ontoereikend actief, de verrichtingen van dat faillissement gesloten verklaard en zich uitgesproken over de verschoonbaarheid van de gefailleerde, overeenkomstig de artikelen 73 en 74 van de faillissementswet van 8 augustus 1997, die de summierere rechtspleging tot sluiting van de verrichtingen van het faillissement regelen.

De R.S.Z. heeft de gefailleerde en de curator in derdenverzet gedagvaard door te doen gelden dat het voormelde artikel 73 de schuldeisers op een discriminerende wijze behandelt vermits het de rechtbank toestaat de gefailleerde verschoonbaar te verklaren zonder voorafgaande raadpleging van de schuldeisers noch aanwijzing van eventuele beroepen, in tegenstelling tot datgene waarin is voorzien in de artikelen 79 en 80 van dezelfde wet, die de gewone rechtspleging regelen.

De Rechtbank merkt, enerzijds, op dat de gewone procedure die in het bijzonder wordt geregeld in de voormelde artikelen 79 en 80, bepaalt dat, wanneer de vereffeningsverrichtingen voltooid zijn, op bevel van de rechter-commissaris de gefailleerde en de schuldeisers worden bijeengeroepen op een vergadering die voorafgaat aan het vonnis waarbij de sluiting van het faillissement wordt uitgesproken. Tijdens die vergadering worden de schuldeisers verzocht de rekeningen te bespreken en af te sluiten en een advies te geven over de verschoonbaarheid. Vervolgens gelast de rechtbank, op verslag van de rechter-commissaris, de sluiting van het faillissement en tegelijkertijd, na mededeling van de beraadslaging van de schuldeisers over de verschoonbaarheid en verslag door de rechter-commissaris over de omstandigheden van het faillissement, beslist de rechtbank of de gefailleerde al dan niet verschoonbaar is.

Anderzijds, merkt zij op dat de summierere rechtspleging slechts uitzonderlijk zou moeten zijn en gevolgd wordt wanneer, op welk tijdstip dan ook, de curator, onder het toezicht van de rechtbank, van mening is dat het actief ontoereikend is om de vermoedelijke kosten van beheer en van vereffening van het faillissement te dekken. In die rechtspleging is de rechtbank eveneens ertoe gehouden zich uit te spreken over de verschoonbaarheid van de gefailleerde maar wordt er geen enkele voorafgaande vergadering van schuldeisers georganiseerd. Amendementen die ertoe strekten te voorzien in een dergelijke vergadering zijn verworpen tijdens de parlementaire voorbereiding om reden dat zij strijdig waren met het eerste lid van het ontworpen artikel 73 en het summierere karakter van de sluiting zouden doen verdwijnen, terwijl echter een amendement was verworpen dat ertoe strekte het advies van de schuldeisers over de verschoonbaarheid van de gefailleerde in de

gewone rechtspleging af te schaffen om reden dat, op moreel vlak, de schuldeisers in verband met de verschoonbaarheid bij de zaak moesten worden betrokken, dat die inbreng van de schuldeisers ertoe zou bijdragen dat de rechtbank een weldoordacht vonnis uitspreekt en dat hun positief advies over de verschoonbaarheid een belangrijk element zou vormen in de besluitvorming van de rechtbank.

De Rechtbank van Koophandel te Charleroi heeft het verzoek van de R.S.Z. ingewilligd en aan het Hof de voormelde vraag gesteld.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 12 juli 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 10 oktober 2000 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 20 oktober 2000.

De Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 23 november 2000 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 20 december 2000 en 28 juni 2001 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 12 juli 2001 en 12 januari 2002.

Bij beschikking van 22 mei 2001 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter J.-P. Snappe.

Bij beschikking van 30 mei 2001 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 20 juni 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad en zijn advocaat bij op 1 juni 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 20 juni 2001 :

- is verschenen : Mr. C. Wijnants *loco* Mr. P. Peeters, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers L. François en E. De Groot verslag uitgebracht;

- is de voornoemde advocaat gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

A.1. Nadat de Ministerraad de economie van de nieuwe faillissementswet in herinnering heeft gebracht, alsmede de beginselen van de verschoonbaarheid van de gefailleerde en de doelstelling van de wetgever, namelijk het actief van de gefailleerde zo goed mogelijk en met zo weinig mogelijk verstoringen vereffenen en opnieuw normale mededingingsvoorwaarden op de markt creëren, zet hij uiteen dat het voornaamste gevolg van de beslissing die is geweest op verzoek tot summierere sluiting erin bestaat een einde te maken aan het faillissement. De wet van 1997 heeft echter een opmerkelijke uitzondering ingevoerd voor de gevolgen van de sluiting van het faillissement, namelijk de verschoonbaarheid. Indien de gefailleerde verschoonbaar wordt verklaard, treden de schuldeisers niet opnieuw in de uitoefening van hun afzonderlijke rechtsvorderingen tegen de persoon en de goederen van de gefailleerde. De verklaring van verschoonbaarheid is een gunstmaatregel die wordt toegekend aan de schuldenaar die, ondanks zijn faillissement, een betrouwbare handelspartner kan zijn wiens handels- of industriële activiteit het algemeen belang dient.

A.2. De Ministerraad is van mening dat het in het geding zijnde verschil in behandeling op een objectief criterium berust en gebaseerd is op een redelijk verband van evenredigheid tussen de nagestreefde doelstelling, namelijk het herstellen van normale mededingingsvoorwaarden op de markt, en het door de wetgever aangewende middel om zulks te bereiken, namelijk het onderscheid tussen de summierere rechtspleging en de gewone rechtspleging tot sluiting en meer in het bijzonder tussen de verschoonbaarheid die wordt gelast krachtens artikel 73 en die welke wordt gelast krachtens artikel 80 van de wet van 1997.

Hij brengt in herinnering dat de mogelijkheid om de verklaring van verschoonbaarheid van de gefailleerde toe te staan in de summierere rechtspleging in het wetsontwerp bij een amendement werd ingevoerd en dat het advies van de schuldeisers, dat in de gewone rechtspleging noodzakelijk werd geacht vanuit moreel oogpunt, onverenigbaar werd geacht met de summierere rechtspleging. Hij is van mening dat de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet zijn geschonden, aangezien de rechten van de schuldeisers worden gewaarborgd door de mogelijkheid van een beroep in derdenverzet, dat de rechtbank de mogelijkheid heeft het advies van de schuldeisers te vragen door te gelasten dat rekening en verantwoording wordt gedaan door de curatoren overeenkomstig artikel 73, zesde lid, van de wet van 1997, en dat het belang van het advies van de schuldeisers, waarin is voorzien in de gewone rechtspleging tot sluiting, overeenkomstig de artikelen 79 en 80 van de wet van 1997, ernstig moet worden genuanceerd : dat advies onderscheidt zich van een stemming en heeft slechts een indicatieve waarde voor de rechtbank, die als enige bevoegd is om te beslissen over de verschoonbaarheid van de gefailleerde.

- B -

B.1. De artikelen 73, 79 en 80 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 bepalen :

« Hoofdstuk V. - Summierere rechtspleging tot sluiting van het faillissement

Art. 73. Wanneer, op welk tijdstip ook, bevonden wordt dat het actief ontoereikend is om de vermoedelijke kosten van beheer en van vereffening van het faillissement te dekken, kan de rechtbank, op verzoek van de curators en nadat de gefailleerde behoorlijk is opgeroepen met een gerechtsbrief die de tekst van dit artikel bevat, de sluiting van de verrichtingen van het faillissement uitspreken. In dat geval treden de schuldeisers opnieuw in de uitoefening van hun afzonderlijke rechtsvorderingen tegen de persoon en de goederen van de gefailleerde, tenzij de rechtbank de gefailleerde verschoonbaar heeft verklaard.

De beslissing tot sluiting van het faillissement, wanneer vastgesteld wordt dat de activa niet zullen volstaan om de vermoedelijke kosten van beheer en van vereffening van het faillissement te dekken, maakt onmiddellijk een einde aan het bestaan van de gefailleerde rechtspersoon, behalve in geval van verschoonbaarheid.

Artikel 180 van de wetten op de handelsvennootschappen, gecoördineerd op 30 november 1935, is van toepassing.

De sluiting van het faillissement wegens ontoereikend actief kan slechts worden uitgesproken wanneer wordt vastgesteld dat de curators het mogelijke hebben gedaan om de werknemers de wettelijk bepaalde sociale bescheiden uit te reiken.

Het vonnis dat de sluiting van het faillissement wegens ontoereikend actief uitspreekt, wordt, door toedoen van de curators, bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Het vonnis beveelt, in voorkomend geval, dat rekening en verantwoording zal worden gedaan door de curators. De rechtbank van koophandel neemt kennis van de geschillen desbetreffende.

De Koning kan de procedure tot het in consignatie geven van later opgedoken activa vaststellen, alsmede de bestemming van deze activa bij nieuw opgedoken passiva. »

« Hoofdstuk VI. - Vereffening van het faillissement

[...]

Art. 79. Wanneer de vereffening van het faillissement beëindigd is, worden de schuldeisers en de gefailleerde bijeengeroepen door de curators, op bevel van de rechter-commissaris gewezen na inzage van de rekeningen van de curators. De vereenvoudigde rekening van de curators, die het totale bedrag van het actief, de kosten en het ereloon van de curators, de boedelschulden en de verdeling tussen de verschillende categorieën van schuldeisers vermeldt, wordt bij deze oproeping gevoegd.

Op die vergadering wordt de rekening besproken en afgesloten. De schuldeisers geven hun advies over de verschoonbaarheid van de gefailleerde.

Het saldo van de rekening dient voor de laatste uitdeling. Indien er een overschot is, komt dit rechtens toe aan de gefailleerde.

Art. 80. Nadat de rechtbank in voorkomend geval de betwistingen betreffende de rekening heeft beslecht en de rekening zo nodig heeft verbeterd, beveelt zij, op verslag van de rechter-commissaris, de sluiting van het faillissement.

De rechter-commissaris doet, aan de rechtbank in raadkamer mededeling van de beraadslaging van de schuldeisers over de verschoonbaarheid van de gefailleerde en brengt verslag uit over de omstandigheden van het faillissement. De rechtbank beslist of de gefailleerde al dan niet verschoonbaar is. Tegen die laatste beslissing over de verschoonbaarheid kan binnen een maand te rekenen van de bekendmaking derdenverzet worden gedaan door de individuele schuldeisers, of door de gefailleerde binnen een maand te rekenen van de kennisgeving van het vonnis tot sluiting van het faillissement.

De rechtbank kan beslissen dat het vonnis waarbij de sluiting van het faillissement wordt bevolen, bij uittreksel wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*. Het vonnis moet bekendgemaakt worden wanneer de rechtbank de gefailleerde verschoonbaar verklaart.

De sluiting van het faillissement maakt een einde aan de opdracht van de curators, behalve wat de uitvoering van de sluiting betreft, en houdt een algemene kwijting in. »

B.2. Doordat niet wordt voorzien in een vergadering van de schuldeisers tijdens welke, volgens de zogenaamde gewone rechtspleging tot sluiting van het faillissement, geregeld in de voormelde artikelen 79 en 80, de rekening van de curatoren wordt besproken en afgesloten en de schuldeisers hun advies geven over de verschoonbaarheid van de gefailleerde, roept artikel 73, dat de summiere rechtspleging van de sluiting van het faillissement regelt, onder de schuldeisers een verschil in behandeling in het leven naar gelang van de gevolgde rechtspleging tot sluiting. De summiere rechtspleging ontzegt hun in het bijzonder de mogelijkheid om hun advies te geven over de verschoonbaarheid van de gefailleerde die, indien ze wordt toegestaan, hen verhindert dat zij opnieuw in de uitoefening van de afzonderlijke rechtsvorderingen tegen de persoon en de goederen van de gefailleerde treden.

B.3. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.4. De met de faillissementswet van 8 augustus 1997 nagestreefde algemene doelstelling bestaat erin « vooral eenvoud en transparantie [te betrachten] » (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/1, p. 1), en zulks uit een bekommernis om het algemeen belang. In die optiek heeft de wetgever het stelsel dat was ingevoerd bij de wet van 1851 en dat aanleiding had gegeven tot betwistingen, willen vervangen door een eenvoudiger stelsel (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/1, p. 32), volgens hetwelk de curator, indien de activa de kosten van vereffening en beheer kunnen dekken, overgaat tot de vereffening (artikelen 75 tot 83;

gewone rechtspleging) en, in het tegengestelde geval, zo vroeg mogelijk aan de rechtbank de sluiting van het faillissement vraagt (artikelen 73 en 74, summier rechtspleging), waarbij de doelstelling erin bestaat zo vlot mogelijk opnieuw de normale mededingingsvoorwaarden te scheppen.

B.5. Wanneer het blijkt dat de activa ontoereikend zijn om de vermoedelijke kosten van beheer en vereffening van het faillissement te dekken, neemt de wetgever een gepaste maatregel door, bij vereenvoudigde sluiting wegens ontoereikend actief, geen verplichting tot het houden van een vergadering van de schuldeisers op te leggen die, zoals in de gewone rechtspleging daarin is voorzien, voor de rechtbank van nut is wanneer een balans moet worden opgemaakt van de complexe en tegenstrijdige belangen die op het spel staan. Een amendement dat ertoe strekte de partijen te horen, zelfs in het kader van een summier rechtspleging, werd overigens verworpen omdat « indien men de partijen hoort, [...] het niet meer om een summier procedure [gaat] » (*Parl. St.*, Senaat, 1996-1997, nr. 1-498/11, p. 225).

B.6. Aldus verhindert de in het geding zijnde bepaling weliswaar dat de schuldeisers een advies uitbrengen over de verschoonbaarheid van de gefailleerde (bedoeld in artikel 79, tweede lid, in de gewone procedure), terwijl de verklaring van verschoonbaarheid voor de gefailleerde een gunstmaatregel vormt die hem toestaat zijn activiteiten te hervatten op een gezonde basis en zulks niet alleen in zijn belang maar ook in dat van zijn schuldeisers of diegenen onder hen die belang erbij kunnen hebben dat hun schuldenaar zijn activiteit zou hervatten op een dergelijke basis (*Parl. St.*, Kamer, 1991-1992, nr. 631/1, p. 35; Senaat, 1996-1997, nr. 1-498/11, p. 12).

Er dient echter te worden opgemerkt dat in het advies over de verschoonbaarheid van de gefailleerde is voorzien in de gewone procedure, dit wil zeggen die waarin een balans wordt opgemaakt van complexe en tegenstrijdige belangen. Een amendement dat ertoe strekte dat advies in de gewone procedure te schrappen werd overigens verworpen met verwijzing weliswaar naar de noodzaak « dat het uit een moreel oogpunt nodig is de schuldeisers bij de procedure te betrekken », maar ook naar de omstandigheid dat « hun inbreng [...] ook [zal] bijdragen tot een weloverwogen oordeel van de rechtbank » (*Parl. St.*, Kamer, 1995-1996, nr. 329/17, p. 150).

B.7. Aangezien het advies de rechtbank niet bindt, er geen meerderheidsstemming is maar een beraadslaging, rekening houdend met de uitgebrachte adviezen, de rechtbank de mogelijkheid heeft het advies te vragen van de schuldeisers, door te gelasten dat rekening en verantwoording wordt gedaan door de curatoren overeenkomstig artikel 73, zesde lid, en de schuldeisers over een beroep in derdenverzet beschikken tegen de beslissing van de rechtbank in verband met de sluiting van het faillissement en de verschoonbaarheid van de gefailleerde, doet de in het geding zijnde bepaling niet op discriminerende wijze afbreuk aan de rechten van de schuldeisers.

B.8. De vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 73 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 4 december 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior